

ЛЕКЦІЯ 15

Адміністративна відповідальність за порушення правил, норм і стандартів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху

Правозастосовна діяльність органів внутрішніх справ у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху спрямована на зміцнення дисципліни на транспорті, боротьбу з порушеннями правил, норм і стандартів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, запобігання дорожньо-транспортних пригод, захист особистих прав громадян. Порядок провадження у справах про адміністративні порушення Правил визначається законодавством про дорожній рух, Кодексом України про адміністративні правопорушення та Інструкцією по організації провадження у справах про адміністративні порушення правил, норм і стандартів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Адміністративна відповідальність за порушення правил настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності.

Про вчинення порушення правил працівник міліції згідно із ст.255 КпАП України складає протокол, роз'яснює порушникові його права і обов'язки у відповідності зі ст.268 КпАП України і вручає йому відривну пам'ятку. У випадках, прямо передбачених законодавством, протокол про адміністративне правопорушення можуть складати також службові особи інших державних органів, представники громадських організацій і органів громадської самодіяльності. Якщо порушення вчинено кількома особами, то протокол складається на кожного порушника.

Якщо порушник оспорує стягнення, що на нього накладається на місці вчинення правопорушення, вимагає залучення до розгляду справи адвоката, перекладача, так само як і в разі несплати ним штрафу на місці події, складається протокол, і провадження у справі здійснюється в порядку, передбаченому КпАП України.

У разі вчинення особою порушення правил, яке у встановленому порядку оформлюється протоколом, у водія вилучається посвідчення водія на строк до винесення постанови по справі та сплати порушником штрафу, що фіксується в талоні до посвідчення водія, який останньому повертається. Якщо посвідчення водія вже було вилучено при оформленні попереднього правопорушення, до винесення постанови у справі та сплати порушником штрафу, вилучається талон до посвідчення водія. Порушнику видається тимчасовий дозвіл (на 30 діб) на право керування, куди переносяться відмітки про всі вчинені

правопорушення. Відповідно до ч. 5 ст.265 КпАП України в разі відсутності у порушника посвідчення водія або талону до нього (після його запровадження) транспортний засіб порушника може бути затриманий до сплати ним штрафу.

Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані, а також особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ несуть відповідальність за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, на загальних підставах

Водії та інші особи, які керують транспортними засобами, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані сп'яніння, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та оглядові на стан сп'яніння (ст.266 КпАП України). Якщо водій ухиляється від огляду з метою встановлення стану сп'яніння відповідно до встановленого порядку, то в присутності двох свідків у протоколі про зазначене адміністративне правопорушення вказуються ознаки сп'яніння і дії порушника щодо ухилення від огляду.

При вчиненні правопорушень, передбачених ст.81 (щодо порушень, пов'язаних з використанням автотранспортних засобів), ч.1, 2, 4 і 5 ст.121, ст.ст.121', 122\ 126, ч.1. 2 ст.130, ч. 2 ст.132, ч. 4

ст.133 КпАП України, працівник ДАІ вилучає номерні знаки транспортного засобу або затримує транспортний засіб і доставляє його для тимчасового зберігання на спеціальному майданчику чи стоянці до усунення порушення, а в разі вчинення порушень, передбачених ст.1222 КпАП України, а так само в разі залишення водієм транспортного засобу на порушення правил зупинки і стоянки - до оформлення відповідних документів про правопорушення.

Затримання транспортного засобу або вилучення номерних знаків транспортного засобу при вчиненні особою порушень, передбачених ст.81 (щодо порушень, пов'язаних з використанням автотранспортних засобів), ч., 2, 4, 5 ст.121, ст. 121', 1223, 126, ч. 1, 2 ст.130, ч. 2 ст.132, ч. 4 ст.133 КпАП України, дозволяється виключно як захід, що забезпечує усунення порушення. Забороняється вилучати номерні знаки транспортного засобу при вчиненні особою порушень, передбачених ст.126, ч. 1, 2 ст.130 КпАП України, так само як і в інших передбачених законодавством випадках, транспорту інших регіонів, коли повернення вилучених номерних знаків буде ускладнено.

Забороняється затримувати транспортний засіб порушника в передбачених цим пунктом інструкції випадках, як захід, що не забезпечує усунення порушення, зокрема, порушення, передбаченого ст.81, а також ч. 1 і 2 ст.121 КпАП України (за винятком випадків, коли подальший рух несправного

транспорт заборонено). Недоцільно затримувати транспортний засіб порушника з доставленням на спеціальну стоянку, коли усунення порушення можливо провести безпосередньо на місці виявлення порушення.

За вчинення адміністративних порушень правил відповідними статтями КпАП України передбачено накладення таких адміністративних стягнень:

- штраф;
- позбавлення права керування транспортними засобами;
- сплатне вилучення транспортного засобу.

Справи про порушення правил розглядаються у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (службовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративні правопорушення та інших матеріалів справи (ст.277 КпАП України). Адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні два місяці з дня його виявлення (ст.38 КпАП України).

У разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але при наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття.

Розглядати від імені органів Державтоінспекції справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право:

- за адміністративні правопорушення, передбачені ч.І, 2 і 3 ст.121, ч. 1, 2 і 3 ст.122, ч. 2 ст.123, ст.125, ч. 3 ст.126, ч. 1 і 2 ст.127 КпАП України, - працівники Державної автомобільної інспекції, які мають спеціальні звання;
- за адміністративні правопорушення, передбачені ч. 4 ст.121, ст.121', ч. 4 ст.122, ст.ст.122', 1222, 1223, ч. 1 і 3 ст.123, ст.ст.124, 124', ч. 1 і 2 ст.126, ч.3 і 4 ст.127, ст.ст.128, 128', ч. 1 і 2 ст.129, ч. 1 ст.130, ст.132, ч. 4 ст.133, ст.ст.139, 140 КпАП України, - начальник або заступник начальника відділення (відділу, управління. Головного управління) Державної автомобільної інспекції, начальник або заступник начальника відділу (управління. Головного управління) дорожньої міліції, командир або заступник командира окремого підрозділу дорожньо-патрульної служби. У разі відсутності у відділі внутрішніх справ виконавчого комітету районної, міської, районної и місті Ради відділення (відділу) Державної автомобільної інспекції зазначені справи розглядаються начальником або заступником начальника відділу внутрішніх справ. У розгляді таких справ можуть брати участь представники трудових колективів і громадських організацій.

Справи про правопорушення, передбачені ч. 5 ст.121, ч. 2 ст.130 КпАП України розглядають судді районних (міських) судів (ст.221 КпАП України). У цих випадках відповідною посадовою особою ДАІ до суду передаються первинний та повторний адміністративні матеріали. Затримання та сплатне вилучення транспортного засобу порушника здійснюється виключно на підставі постанови компетентного щодо розгляду справи органу і виконується цим же органом, тобто судом (ст.ст.311, 312 КпАП України).

Справа про порушення Правил розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про її своєчасне сповіщення про місце й час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи (ст.268 КпАП України).

Провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин (ст.247 КпАП України):

- відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- неосудність особи, яка вчинила протиправну дію або виявила бездіяльність;
- вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст.38 КпАП України;
- наявність по тому самому ж факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованого рішення товариського суду, якщо матеріали було передано до товариського суду органом (службовою особою), який має право накладати адміністративне стягнення по даній справі, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також порушення по даному факту кримінальної справи;
- смерть особи, до якої було розпочато провадження у справі. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані, а також особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ несуть відповідальність за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються

забезпечення безпеки дорожнього руху, на загальних підставах (ст.15 КпАП України).

У справі про адміністративне правопорушення посадова особа Державтоінспекції (міліції) виносить одну з таких постанов (ст.284 КпАП України):

- про накладення адміністративного стягнення;
- про закриття справи, причому Постанова про закриття справи виноситья при оголошенні;
- усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд товариського суду, комісії по боротьбі з пияцтвом, утвореної на підприємстві, в установі, організації чи їх структурних підрозділах, громадської організації чи трудового колективу, відповідним органам для вирішення питання про притягнення військовослужбовців до дисциплінарної відповідальності або передачі їх прокурору, органу попереднього слідства чи дізнання, а також при наявності обставин, передбачених ст.247 КпАП України.

Порушення правил особами, які керують транспортними засобами, обладнаними двигуном з робочим об'ємом до 50 см³, велосипедами, а також водіями, в тому числі і ті, які перебувають у стані сп'яніння, так само як і зазначеними особами, що спричинили пошкодження транспортних засобів, вантажів, шляхів, шляхових та інших споруд, іншого майна чи створили аварійну обстановку або залишили, на порушення встановлених правил, місце ДТП, учасниками якої вони є, необхідно кваліфікувати за ст.127 КпАП України.

Відповідно до Віденської конвенції про дипломатичні зносини (Україна є учасником даної конвенції) члени дипломатичного корпусу, співробітники адміністративно-технічного та допоміжного персоналу посольств користуються імунітетом. Члени дипкорпусу користуються відповідним імунітетом у повному обсязі, члени адміністративно-технічного та допоміжного персоналу, як правило, тільки при виконанні своїх службових обов'язків (ст.31 Конвенції). Засоби пересування дипломатичного та консульського корпусу теж користуються імунітетом від обшуку, реквізиції, арешту та інших виконавчих дій.

При порушенні правил особою, яка користується імунітетом, після перевірки документів, що засвідчують особу та її статус, який підтверджується дипломатичним паспортом чи спеціальним посвідченням, що видається Міністерством закордонних справ України (дипломатична чи консульська картка), складається протокол, а документи повертаються власнику. Забороняється проводити будь-які заходи щодо зазначеної особи затримання

або інші примусові дії, за винятком випадків, коли надання свободи буде вести до продовження правопорушення.

Якщо особа, яка користується імунітетом, керує транспортним засобом з явними ознаками сп'яніння, їй пропонується припинити керування. Огляд на стан алкогольного сп'яніння у медичних закладах проводиться у разі її згоди. При відмові від проведення медичного огляду і спробах продовження керування транспортним засобом особою, яка користується дипломатичним імунітетом, подальший рух цього автомобіля не допускається і в присутності двох понятих складається адміністративний протокол з вичерпними відомостями про особу правопорушника.